

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

KREITI YA 12

SEPEDI LELEME LA GAE (HL)

LEPHEPHE LA BOBEDI (P2)

DIBATSELA 2017

MEPUTSO: 80

NAKO: Diiri tše 2½

Palomoka ya matlakala a dipotšišo ke 25.

DITAELO LE TSHEDIMOŠO

1. Badišiša ditaelo ka šedi.
2. O se ke wa leka go bala lephephe la dipotšišo ka moka. Lebelela diteng letlakaleng la bone gomme o laetše dinomoro tša dipotšišo tša dingwalo tšeo o ithutilego tšona lenyaga. Ka morago ga moo, bala dipotšišo tše gomme o kgethe tšeo o tlogo di araba.
3. Lephephe le arotšwe ka DIKAROLO TŠE THARO:

KAROLO YA A:	Theto	(30)
KAROLO YA B:	Padi/Dingwalotšhaba	(25)
KAROLO YA C:	Papadi/Terama	(25)
4. Araba dipotšišo TŠE TLHANO ka tsela ye e latelago: TŠE THARO KAROLONG YA A, E TEE KAROLONG YA B le E TEE KAROLONG YA C go ya ka mo go latelago:
 - KAROLO YA A: THETO
DIRETO TŠEO DI BONWEGO: Araba dipotšišo TŠE PEDI.
SERETO SEO SE SA BONWAGO: Araba potšišo YA KGAPELETŠO.
 - KAROLO YA B: PADI/DINGWALOTŠHABA
Araba potšišo E TEE ya padi goba E TEE ya dingwalotšhaba.
 - KAROLO YA C: PAPADI/TERAMA
Araba potšišo E TEE.
5. KGETHO YA DIPOTŠIŠO GO KAROLO YA B (PADI)/(DINGWALOTŠHABA) LE KAROLO YA C (PAPADI/TERAMA)
 - Araba dipotšišo ka dipuku tšeo o di badilego FELA.
 - Araba potšišo E TEE YE TELELE le E TEE YA SETSOPOLWA.
Ge o araba potšišo ye telele KAROLONG YA B, o swanelwa ke go araba ya setsopolwa KAROLONG YA C. Ge o araba potšišo ya setsopolwa KAROLONG YA B, o swanelwa ke go araba ye telele KAROLONG YA C. Šomiša lenanetekolo/lenanetshwayatshwayo go go hlahla.
6. BOTELELE BJA DIKARABO
 - Go potšišo ye telele ya karolo ya Theto, karabo e be mantšu a magareng ga 250–300.
 - Go potšišo ye telele ya dikarolo tša Padi/Dingwalotšhaba le Papadi/Terama, karabo e be mantšu a magareng ga 400–450.
 - Kabo ya meputso e tla šoma bjalo ka tlhahlo ya botelele bja karabo yeo e letetšwego go dipotšišo tša ditsopolwa. Balekwa ba ikemišetše go fa karabothwi ka mokgwa wa maleba.

7. Latela ditaelo tšeo di hwetšwago mathomong a KAROLO YE NNGWE le YE NNGWE ka kelohloko.
8. Nomora dikarabo tša gago go swana thwi le ka fao dipotšišo di nomorilwego ka gona ka gare ga lephephe la dipotšišo.
9. Thoma KAROLO YE NNGWE le YE NNGWE letlakaleng LE LEFSA.
10. Nako yeo e ukangwago:
KAROLO YA A: Metsotso ye 40
KAROLO YA B: Metsotso ye 55
KAROLO YA C: Metsotso ye 55
11. Ngwala ka bothakga le ka mongwalo wa go balega.

KAROLO YA A: THETO			
Direto tšeo di bonwago: Araba dipotšišo tše PEDI fela go tše di latelago.			
NOMORO YA POTŠIŠO	POTŠIŠO	MEPUTSO	NOMORO YA LETLAKALA
1. 'O lilelang?'	Potšišo ye telele	10	6
2. 'Chris Hani'	Potšišo ya setsopolwa	10	7
3. 'Thaka ye tshese'	Potšišo ya setsopolwa	10	8
4. 'Serope sa mabu a Afrika'	Potšišo ya setsopolwa	10	9
LE			
Sereto seo se sa bonwago (Ke kgapeletšo)			
5. 'O ntirile sefoku'	Potšišo ya setsopolwa	10	10
<p>*ELA HLOKO: Mo KAROLONG YA B le YA C, araba potšišo E TEE ye telele le E TEE ya setsopolwa. Ge o arabile potšišo ye telele KAROLONG YA B/C o swanetše go araba ya ditsopolwa go tšwa go KAROLO YA C/B. O swanetše go araba potšišo E TEE fela mo KAROLONG YA B le YA C.</p>			
KAROLO YA B: PADI/KANEGELOTŠHABA			
PADI: Araba potšišo E TEE fela go tšwa pading ye o e badilego			
6. <i>Badimo ba boletše</i>	Potšišo ye telele	25	11
7. <i>Badimo ba boletše</i>	Potšišo ya setsopolwa	25	11
8. <i>Kgalagalo tša setu</i>	Potšišo ye telele	25	13
9. <i>Kgalagalo tša setu</i>	Potšišo ya setsopolwa	25	13
GOBA			
KANEGELOTŠHABA: Araba potšišo E TEE fela go tšwa go kanegelotšhaba ye e latelago.			
10. <i>Todi ya Batlogolo</i>	Potšišo ye telele	25	15
11. <i>Todi ya Batlogolo</i>	Potšišo ya setsopolwa	25	15
KAROLO YA C: PAPADI/TERAMA			
Araba potšišo E TEE fela go tšwa dipapading tše o di badilego			
12. <i>O iphihletšeng?</i>	Potšišo ye telele	25	19
13. <i>O iphihletšeng?</i>	Potšišo ya setsopolwa	25	19
14. <i>Naga ga di etelane</i>	Potšišo ye telele	25	22
15. <i>Naga ga di etelane</i>	Potšišo ya setsopolwa	25	22
16. <i>Lehufa</i>	Potšišo ye telele	25	24
17. <i>Lehufa</i>	Potšišo ya setsopolwa	25	24

ELA HLOKO: Mo KAROLONG YA B le YA C, kgonthišiša gore o arabile potšišo E TEE ye telele le E TEE ya setsopolwa. O se ke wa araba dipotšišo TŠE PEDI tše ditelele goba TŠE PEDI tša ditsopolwa.

LENANETEKOLO/LENANETSHWAYOTSHWAYO

Dira leswao la (✓) go lenanetekolo le le latelago go kgonthišiša ge e ba o latetše ditaelo gabotse.

KAROLO	NOMORO YA DIPOTŠIŠO	PALO YA DIPOTŠIŠO TŠEO DI ARABJAGO	TSHWAYO (✓)
A: Theto (Direto tšeo di bonwego.) LE	1–4	2	
A: Theto (Sereto seo se sa bonwago)	5	1	
B: Padi (Potšišo ye telele goba ya setsopolwa) GOBA	6–9	1	
B: Dingwalotšhaba (Potšišo ye telele goba ya setsopolwa)	10–11		
C: Papadi/Terama (Potšišo ye telele goba ya setsopolwa)	12–17	1	

ELA HLOKO: Mo KAROLONG YA B le YA C, kgonthišiša gore o arabile potšišo E TEE ye telele le E TEE ya setsopolwa. O se ke wa araba dipotšišo TŠE PEDI tše ditelele goba TŠE PEDI tša ditsopolwa.

KAROLO YA A: THETO**MONTSHEPETŠABOŠEGO – J Mamabolo****DIRETO TŠEO DI BONWEGO**

Araba dipotšišo TŠE PEDI fela

POTŠIŠO YA 1: POTŠIŠO YE TELELE

Ahlaahla tšhwantšhanyo seretong sa ka tlase.

Teori:	2
Dintlha:	6
Polelo:	1
Sebopego:	1

O LLELANG? – PM Mashilo

- 1 O ntšhiile nyanyeng tadimeng ya bophelo,
- 2 Ke kobakoba bokangwajana wa Thibiri,
- 3 Mathaka o re o ntshegiša ditšwaramarokgo nyatšabophelo,
- 4 Motonwana o penapeniša bokasekhwiri
- 5 Nonyana kokotela ya mhlakeng.
- 6 O be o mpitša hihi sethothomoloko setlatla,
- 7 O bolela ge ke tšhaba diboro ke tšhoga go phela sebakeng,
- 8 O tloga o tiišetša gore ke setlatla sa ditlatla.
- 9 Lehono o llelang ngwanyana mothešana?
- 10 Homola bokaleswiswi o mone bose bja mogalakane,
- 11 Goba o ye go nyaka thušo go bago bagwera dikgopana,
- 12 Gobane ka ga ka go fedile go lekane.
- 13 Gobane la rena leratorato le llwe ke tshwele,
- 14 Ge e le wena ka dibita tša mare wa le tshwela ka swele.

[Letl. 125]

[10]

POTŠIŠO YA 2: POTŠIŠO YA SETSOPOLWA

Bala ditemanatheto tše ka tsenelelo le tsinkelo gore o kgone go araba dipotšišo tša go di latela.

CHRIS HANI – MJ Mojalefa

- 1 E hlabile fase ka lenaka ye kgolo;
 2 Mokgapamogolo o wele tuu! ka lefase
 3 Dithaga ka fase tša lla bošagašaga;
 4 O ile morwa' Hani, o ile.
- 5 Go bile bjalo le go yena,
 6 A išwa tlhabong a hloka molato;
 7 Le ge a šikere le a rena mahloko;
 8 A šitwa go pharela Golgotha ka kua!
- 9 Bahlokakhutšo ba mo nyaka,
 10 Ba mo nyaka, ba mo nyaka,
 11 Ba mo nyaka, ba mo hwetša,
 12 Ba mo hwetša go sa gopola motho;
 13 Sellomadi sa thenkgollwa le ke bahlapetši;
 14 Ba gagwe ba lla keledimothopo;
 15 Naga ya gešo ya tsenwa ke poifo,
 16 Gwa šašarakana, gwa nkgaga go se go bole;
 17 Khutšo ya tsenwa ke poifo le tlepane.
- 18 Ba e hlekenetša ya ba mohlekemohleke;
 19 Tshenyo ya ntšhwa borumolane;
 20 Le ge e ile ya kgwatha ekonomi
 21 Fela Modimo o phala ba bošego;
 22 Tielelo ya thoma go tielela ...

[Letl. 51–52]

- 2.1 Ntšha leinagokwa temanathetong ya 1. (1)
- 2.2 Tsopola mothalotheo wo o hlatselago gore seretwa se bolaetšwe lefeela temanathetong ya 2. (1)
- 2.3 Efa tlhalošo ya mothalotheo wa 7 le wa 8 ka dintlha TŠE PEDI. (2)
- 2.4 Hlaloša mohola wa poeletšo ye e tšwelelago methalothetong ya 10–12 ka dintlha TŠE PEDI. (2)
- 2.5 Ke sekapolelo sefe seo se dirišitšwego mothalotheo wa 21. Hlaloša mošomo wa sona. (2)
- 2.6 Ke maikutlo a mohuta mang ao a go aparelago malebana le lehu la Chris Hani? Fahlela karabo ya gago ka lebaka. (2)

[10]

POTŠIŠO YA 3: POTŠIŠO YA SETSOPOLWA

Badišiša ditemanatheto tše ka tsenelelo le tsinkelo gore o kgone go araba dipotšišo tša go di latela.

THAKA YE TSHESE – MM Rakoma

- 1 ... Bana le sa le bona
 2 Ebile le nabo,
 3 Sa bona selo ke sa lena,
 4 Mekgato e thiba dinko.
- 5 E gare e a gwaya le a tseba,
 6 Ke tlala ya mokhora wa tokologo,
 7 Tlabego e le aparetše,
 8 Tahlego e le tswetše.
- 9 Leeto ke le letelele,
 10 Phafogang le bule mahlo,
 11 Emang ka maoto
 12 Bokamoso bo se **nyelele**.
- 13 Tsela ke e tee,
 14 Ikgateng mehlala hle!
 15 Kgauswi ke mo le tšwago,
 16 Kgole ke mo le yago.
- 17 Megokgo ya batswadi ga e fele,
 18 E ela bokanoka ye e sa **gopego**,
 19 Ba a le lela ebile ba a le llela,
 20 Difahlego di oma bokaletlakala.

[Letl. 72–73]

- 3.1 Tsopola mmolelwana wa go iphihla wo o bolelago gore 'e sa le ba bannyane kudu' mo temaneng ya 1. (1)
- 3.2 Ngwala malatodi a a dirišitšwego temanathetong ya 2. (1)
- 3.3 Efa ditlhalošo tša mantšu ao a kotofaditšwego ditemanathetong tše. (2)
- 3.4 Ke ka lebaka la eng sereti se dirišitše leswaomakalo temanathetong ya 4? Efa mabaka A MABEDI fela. (2)
- 3.5 Ka dintlha TŠE PEDI hlatholla sebopego sa ka ntle sa sereto se o lebeletše ditemanatheto le methalotheto. (2)
- 3.6 Efa maitshwaro a bafsa ba lehono o lebeletše sereto se. Efa dintlha TŠE PEDI fela. (2)

[10]

POTŠIŠO YA 4: POTŠIŠO YA SETSOPOLWA

Lebeledišiša ditematheto tše ka tsenelelo le tsinkelo gore o kgone go araba dipotšišo tša go di latela.

SEROPE SA MABU A AFRIKA – LE Mphasha

- 1 Kgakgathi ke efe bana ba mpa?
 2 Re reng re nkgišetšana mahwafa?
 3 Sa mabu serope re bakela eng?
 4 Ntlolerole ga e tswale kgoši ba gešo.
- 5 Re se filwe ke Mmopatšohle rope se,
 6 A re se jeng, re thothe wa sona moro re le ka moka,
 7 Sona ge A re fa, mellwane ga se A re segela.
 8 Rena nka re segelana yona?
- 9 Rope se sa kgomo ke sa rena a re se ngwathelaneng,
 10 Go ba le tshetla a re tlogeleng,
 11 Bana ba mpa ga ba ke ba timana,
 12 Ruri ba ngwathelana hlogwana ya tšie.
- 13 Go rwalelana marumo a re tlogeleng,
 14 Tsebang gore ya ja nngwe ga e none,
 15 Go išana ka fase ga mabu ga se go rarolla bothata,
 16 Go kgotlelelana le go lebelelana a re ithuteng ...

[Letl. 118–119]

- 4.1 Ntšha seka le seema temanathetong ya 1. (2)
- 4.2 Akaretša diteng tša temanatheto ya 2 ka dintlha TŠE PEDI. (2)
- 4.3 Laetša metara wa mothalotheo wa 7. (2)
- 4.4 Na ke moya wa mohuta mang wo o renago ditemanathetong tše? Fahlela karabo ya gago ka ntlha E TEE. (2)
- 4.5 Na o bona molaetša wa sereto se o kgatha tema phedišong ya dintwa tša bana ba thari mo Afrika? Fahlela karabo ya gago ka mabaka A MABEDI. (2)

[10]**LE**

SERETO SEO SE SA BONWAGO (KE KGAPELETŠO)**POTŠIŠO YA 5: POTŠIŠO YA SETSOPOLWA**

Lebeledišiša ditemanatheto tše ka tsinkelo gore o kgone go araba dipotšišo tša go di latela.

O NTIRILE SEFOFU – MV Shai

- 1 ... Moratiwa, o ntirelang sefofu letšatši le sa hlaba?
 2 O mphoufadišše go tloga kgale, matšong le maboong,
 3 Ke senyagaletšwe ka baka la lerato la ka go wena;
 4 Ge bjale a ka godimo o mmeletše ke tletše dimpa.
- 5 Ke be ke go rata ka pelo yohle ya leratorato,
 6 Ke be ke go bota go tšohle ka potegorato,
 7 Ke sa tsebe ge o myemyela ka myemyelokwena;
 8 Bjale ke hlafetšwe ke bophelo le boroko lehono.
- 9 Ke go fatetše bja maemo bokamoso bophelong,
 10 Ke go dirile mothomotho seding la bophelo,
 11 Ke go neile thuto malamolelabahlaki.
 12 A hleng bjale o ntirile sona fofu sa Jeriko?
- 13 Ka ge o le mothomotho lehono o a ntšhabela,
 14 O reng wa ntšhabela re sa le go le lefase,
 15 Etšwe o tshepišitše kgaogano ka lehu fela?
 16 Hleng re kgaogana lehu le sa le kgojana, Moratiwa?
 17 Mahlatse le mahlogonolo go yo o mo kgethilego lehono!
 18 Lehono o dule le yena ka thaborato le boipshinorato.
 19 Efela o se tlo mo foufatša bjalo ka nna:
 20 Mme ra bona a tloga sa šepa la nonyana ...

[Makgamatha PM: 1995: Letl. 4]

- 5.1 Ngwala mothalotheo wo o tšweletšago potšišoretoriki temanathetong ya 1. (1)
- 5.2 Tsopola sekafoko temanathetong ya 1 seo se laetšago gore ga se bjale sereti se dirwa sefofu. (1)
- 5.3 Ka dintlha TŠE PEDI akaretša diteng tša temanatheto ya 2. (2)
- 5.4 A o kwešiša eng ka papadišantšu? Fahlela ka go ntšha mohlala temanathetong ya 2. (2)
- 5.5 Ke sekapolelo sefe se se renago temanathetong ya 4? Hlaloša gore ke ka lebaka la eng o realo. (2)
- 5.6 Bjalo ka motheeletšiši/mmadi, maikutlo a gago ke afe mabapi le maitshwaro a seretwa? Tiiša karabo ya gago ka lebaka. (2)

[10]**PALOMOKA YA KAROLO YA A: 30**

KAROLO YA B: PADI/KANEGELOTŠHABA

Araba potšišo YE TELELE goba YA SETSOPOLWA. Botelele bja karabo ya potšišo YE TELELE e be mantšu a magareng ga 400–450.

POTŠIŠO YA 6: POTŠIŠO YE TELELE

BADIMO BA BOLETŠE – MJ Mpepele

Ala tshekatsheko ye e tletšego ya semelo sa Ditau.

Teori:	5
Dintlha:	10
Polelo:	5
Sebopego:	5
	[25]

POTŠIŠO YA 7: POTŠIŠO YA SETSOPOLWA

BADIMO BA BOLETŠE – MJ Mpepele

Badišiša ditsopolwa tše ka tlhokomelo gore o tle o kgone go araba dipotšišo tša go di latela.

SETSOPOLWA SA A

'Ee, ge o bona le rena re iphumula melomo bjalo ke gore kutung ke mphela monna wa gešo.' Gwa bolela Semoka yo mongwe wa bakgalabje bao ba bego ba le kgorong. Senyama le Makgabo ba rile go dula fase mola, madume a nama a ya a ba a boa ka tshwanelo.	
'Bjale, le re go thweng ka tša masa monna wa gešo?' Gwa botšiša Senyama ka go sebana le Semoka.	5
'Ditau ga a betha mosadi?'	
'Mosadi ofe bjale ka gore yena ke ratheto?'	
'Morwedi wa Moganwa ka sebele.'	
'Molato?'	10
'Go thwe Mpimpi o rile maabane ona a maabane a ya go Ditau.'	
'Bjale bothata bo bile kae gona moo?'	
'Yola Ditau a nama a le šupa le le mo. A tloga a itatola a bile a fela a ithintha bjalo ka segotlane se momerwe ke ditšhošwane. Ya re mola morwedi wa Moganwa o ka re ga a kwešiše, Ditau a tšea seroba a rothotha.'	15
'O re ga a mo tsebe?' Gwa botšiša yena Senyama yo a bego a rata go di nwa le moro.	
'Ruri o re yena ga a mo tsebe le gatee.'	
'Ka tate ka Lesiba, ga a di gape ka moka mošemane yo.'	
'Go tseba yena Mokone gore a na yena o di bone bjang.'	
Senyama le Semoka ba rile ba sa dira la kgoši e a sebja, gwa tšwela morwarrago Ditau e lego yena Ramarobane gomme Makgabo a ba soba ka leihlo gore ruri ba se ke ba tla ba lefa ka kgomo.	20
	[Letl. 7–8]

- 7.1 Laetša lefelo leo le utollago tikologo ya segologolo setsopolweng. (1)
- 7.2 Ka dintlha TŠE THARO efa tebelelo ya mongwadi pukung ye. (3)

- 7.3 Akaretša diteng tša setsopolwa se ka dintlha TŠE PEDI fela. (2)
- 7.4 Ka dintlha TŠE THARO hlaloša ponelopele ye o bago le yona mabapi le lerato la Ditau le Mpimpi. (3)
- 7.5 Diteng tša setsopolwa se di nyalelana bjang le phekgogo ya padi ye? Efa dintlha TŠE PEDI fela. (2)
- 7.6 Na o bona go ba ratheto ga monna go ka mo dira moetapele wa mmakgonthe? Fahlela maemo a gago ka mabaka A MABEDI. (2)

LE

SETSOPOLWA SA B

Go fetile matšatši a se makae mola monyanya wa Ditau o ketekilwe. Ya re mathapama a mangwe yo Mokgekolo Komanyi a lala a fenošwa ke ditoro nke di a phadišana gore yeo e tla mo rutago seo a swanetšego go se dira ke efe. Mokgekolo Komanyi ruri o be a re ge a anega toro ye nngwe, o kwe a šetše a tshelela go ye nngwe go ya le ka mogkwa wo di bego di amogetšana ka yena ka gona. O di boletše ditoro ka gona go latelana mokgekolo wa batho, eupša yeo a ilego a šipha ka megokgo ge a thoma go e anega ke ge a be a lorile Nthuše a le mmeleng. Erile mola ba lebeletše gore yeo e balamago ngwedi o tla phuhlama ka yona, ba makala ba bile ba šetše ba bea seatla mo go beago yona tšhwene go se mohola. Mpa ya Nthuše e be e le gona e golela kua pele ebile e phadima nke ke lerotse la mokatse. Bao ba tlego ba di hlatholle ditoro bona ba boletše ge yeo taetšo e le ya go re Ditau yena o sa tlo bona a lema tšhemo a be a e kobokele ka sona sekhobana sela sa gagwe sa ntlhana, eupša ge e le mabele a gona ona a ka se a bune a tlatša sešego. 5

Erile letšatši leo le latelago ge le rotoša mahlasedi a lona bohlabela ya ba Komanyi, Makgabo le Senyama bao ba bego ba patilwe ke bakgekolo ba babedi ba kgoro ya Bakone ba thinthaphoka ba lebile ga kgoši Pilošamadiba bjalo ka ge barongwa ba gorošitše molaetša. 15

[Letl. 152–153]

- 7.7 Ntšha molwantšhwa wa padi ye. (1)
- 7.8 Tsopola mmolelwana go tšwa temaneng ya mathomo wo o bolelago gore Komanyi o be a lla gabohloko. (1)
- 7.9 Ka dintlha TŠE PEDI akaretša diteng tša setsopolwa se. (2)
- 7.10 Hlaloša gore mothalonako ke eng. Tiiša ka mohlala go tšwa setsopolweng. (3)
- 7.11 Akanya maikutlo a barongwa ba Bakone ge ba be ba eya go kopana le Kgoši Pilošamadiba. Fahlela karabo ya gago ka lebaka. (2)
- 7.12 O bona khabara ya puku e nyalelana le diteng tša yona? Šitlela karabo ya gago ka mabaka A MARARO. (3)

[25]

POTŠIŠO YA 8: POTŠIŠO YE TELELE**KGALAGALO TŠA SETU – MS Machitela**

Ngwala kahlaahlo ye e kgoditšago ka semelo sa Molatelo.

Teori:	5
Dintlha:	10
Polelo:	5
Sebopego:	5
	[25]

POTŠIŠO YA 9: POTŠIŠO YA SETSOPOLWA**KGALAGALO TŠA SETU – MS Machitela**

Bala ditsopolwa tše di latelago gore o tle o kgone go araba dipotšišo tša go di latela.

SETSOPOLWA SA C

Mo a ilego a tla a thoma go mo sosometša serumola ka maragong ke ge a tlo hwetša mošomo wa booki kua Bookelong bja Kgapanane. Moo gona Mojagobedi o ile a hloka lerite leo a ka iphihlago ka lona a ba a phetha ka go re: 'Go lokile Mogatšaka, re tla hwetša setsha sa rena.' Ke eng seo a bego a ka se dira ruri ge e se gona go dira bjalo ka gore yoo o be a šetše a thomile go reka dikosene tša mabati le tša mafesetere? Hleng o ka re mosadi yokhwi ke mosadisadi banna? Nkabe ba go mo etša ba atile lefaseng, bophelo bo be bo tla tsefa bjalo ka semotwane sa tlhodi le nawa. 5

Ge ke tomolela taba tšekhwi mahlo ke thoma go di bona ka mokgwa wo mongwe. Moisa yo Mojagobedi o ka hwetša gore go fo rarelararela bjalo ka kgagaripane kalaneng ya mošu mola ga gagwe, o be a dirišwa ke Fiona. Gape ga go motho goba tla ke re monna wa gore tsweetswee ka hlogong, yoo a ka bago kgahlanong le keletšo ya go tšea gabotse bjalo. 10

Kgane yena o be a gopotše gore o tla feleletša kae ka fao lapeng la batswadi ba gagwe? O be a gopotše gore o tla feleletša kae mola a na le ba go mo loma sekgoši bao ba bego ba šetše ba thomile go bolela ka go porotla, le gona go fela ba tematemiša matswejana a thakana tša bona tša banenyana? Fiona yokhwi ...! Fiona a le kae? 15

[Letl. 29]

- 9.1 Laetša lefelo leo le utollago tikologo ya sebjalebjaletse setsopolweng se. (1)
- 9.2 Ka dintlha TŠE THARO efa tebelelo ya mongwadi. (3)
- 9.3 Akaretša diteng tša setsopolwa se ka dintlha TŠE PEDI fela. (2)
- 9.4 Ka dintlha TŠE THARO hlaloša ponelopele ye o bago le yona mabapi le lerato la Mojagobedi le Molatelo. (3)
- 9.5 Diteng tša setsopolwa se di nyalelana bjang le phekgogo ya padi ye? Efa dintlha TŠE PEDI fela. (2)
- 9.6 Na o bona sephetho sa Molatelo sa go nyaka mošašana e le sa maleba? Fahlela maemo a gago ka mabaka A MABEDI. (2)

LE

SETSOPOLWA SA D

Mafelelong o ile a ikgodiša gore seo a gopolago gore o a se bona o tloga a se bona e le ka nnete. O be a bona eng hle gomme ge e be e se mantšu a go ngwalwa ka mongwalo wa go tlanywa ka moseka a go re: '*cervical cancer*'? Ka hlogong ya gagwe go ile gwa thoma go na sefako sa dipotšišo. Ruri o be a kgotsa ebile a makala gore afaeya mogatšagwe yoo a bego a ipotša gore o mo tseba gabotse a ka be a na le kankere? Tša go ba le kankere ebile o be a di bona, sa go mo gakgamatša ka kudu ebile gore na yoo Molatelo o be a homoletše eng a sa hlaloše gore o swa kgotelele? 5

Mojagobedi o ile a thoma go kwešiša ditabana tše ntši tše o a bego a sa di kwešiše ka mogatšagwe. Ditabana tša go etša go thaba kudukudu mohlang a ratile le go fo re tu, mohlang a tsogile ka mokgwa wo mongwe! Le tabana yela ya go se rate go hweletša Matome moratho o ile a thoma go kwešiša gore e ka be e be e hlohleletšwa ke eng. Seo a bego a šitwa ke go se kwešiša e be e le gore ke ka lebaka la eng Molatelo a ile a kgetha go dula taba ye kaa ka marago. 10

'Aretse! Mohlomongwe ga se ka bala gabotse, mogatšake ga a na kankere ya molomo wa popelo. Ga ke kgolwe gore a ka nkutela taba ye kaa,' ke sefako sa dipotšišo le dikgopolo gape se tlromana wa pula ya segou mmametlhake ka hlogong ya Mojagobedi. 15

[Letl. 131–132]

- 9.7 Ntšha molwantšhwa wa padi ye. (1)
- 9.8 Go ya ka fao o badilego padi ye, tšweletša sehloa sa yona. (2)
- 9.9 Mohlohleletši wa padi ye ke mang? (1)
- 9.10 Hlaloša gore tekolanthago ke eng. Tiiša karabo ya gago ka dintlha TŠE PEDI go tšwa setsopolweng. (3)
- 9.11 Akanya maikutlo a Mojagobedi ge a thoma go lemoga bolwetši bja mosadi wa gagwe. Tiiša karabo ya gago ka ntlha E TEE. (2)
- 9.12 O bona khabara ya puku e nyalelana le diteng tša yona? Šitlela karabo ya gago ka mabaka A MABEDI. (3)

[25]**GOBA**

KANEGELOTŠHABA

Araba potšišo YE TELELE goba YA DITSOPOLWA. Botelele bja karabo ye telele e be mantšu a magareng ga 400–450.

POTŠIŠO YA 10: POTŠIŠO YE TELELE**TODI YA BATLOGOLO – M Makgopa**

Fetleka semelo sa Monna/Mokgalabje wa Mapulaneng go tšwa nonwaneng ya **Tšhwene ke motho, ga e bolawe.**

Teori:	5
Dintlha:	10
Polelo:	5
Sebopego:	5
	[25]

POTŠIŠO YA 11: POTŠIŠO YA SETSOPOLWA**TODI YA BATLOGOLO – Makgopa M**

Bala ditsopolwa tše ka šedi gore o tle o kgone go araba dipotšišo tša go di latela.

SETSOPOLWA SA E**MMUTLA LE MPŠA**

... Mmutla šolee ...! O a welawela, o a welawela o gopotše ga makgolo wa gagwe, go ya go kgopela dinawa tša go šeba. Mmutla o rile go sepela Mpša a fa bana dijo. Ka morago ga gore bana ba je dijo, Mpša a swarwa ke borokwana. O rile a sa ile le borokwana a kwa a kgwatwa ke selo. Ge a tsoša hlogo ka letšhogo, a hwetša e le motho a mo emeletše ka selepe. Ka go tlalelwa, Mpša o ile a rapela motho gore a se mmolaye. 5

'Se mpolaye hle, mong wa ka! Ke hlokometše bana ba Mmutla o sa ile maeto,' gwa realo Mpša e phaphatha matsogo.

'Wena Mpša, o a tseba gore motho o sehlogo bjang? Ge o sa ntheeletše ke tlo go kgabetlela ka selepe se,' gwa realo motho a emišitše selepe. 10

'Aowa hle, mong wa ka! Ke tla dira tšohle tše o di kgopelago. Ke a go tshephiša hle,' gwa realo Mpša e sekišitše megokgo.

'Aga ...! O bolela senna bjale. Tseba ge, Mpša, go tloga lehono o tlo sepela le nna gomme wa thoma go dula le batho. Go tloga lehono o tsebe gape gore ge o bona Mmutla ga o sa bona mogwera wa gago, o bona nama yeo nna le wena re ka e jago. Bananyana ba ba Mmutla re ba šia gona mo. Mmagobona o tla boa a ba hwetša gona mo,' gwa realo motho a se na botho. 15

Mpša o napile a tswikinya mosela a sepela le motho. Ga e sa le go tloga mohlang woo mmutla le mpša tša thoma go hlolana ka diolo ka lebaka la motho. Le matšatšing a bolehono moo mmutla o bonago mpša o a tšhaba gomme mpša le yona ge e bona mmutla e bona nama. Le ge go na le moya wa go se tshepane magareng ga mmutla le mpša, di fela di kopana bošego ge motho a robetše. 20

Mpho, se seo sa mosela wa seripa ...!

[Letl. 52]

- 11.1 Tsopola poeletšo ya tiragalo yeo e tšwelelago temaneng ya mathomo ya nonwane ye. (1)
- 11.2 Dinonwane di anegwa neng? (1)
- 11.3 Akaretša diteng tša setsopolwa se ka seema o be o fe le tlhalošo ya sona. Efa dintlha TŠE PEDI (3)
- 11.4 Bapetša mokgwa wo Mmutla o tšweletšwago ka gona dinonwaneng tša segageno le ka mo o phelago ka gona. Efa dintlha TŠE THARO. (3)
- 11.5 Ahlaahla tema ye e kgathwago ke moanegi dinonwaneng tša Sepedi. Efa dintlha TŠE PEDI. (2)
- 11.6 Hlaloša gore nonwane ye ke ya mohuta mang. Tiiša karabo ya gago ka lebaka. (2)
- 11.7 Ge o lebeletše bophelo bja mpša o bona bo swantšhwa le mohuta ofe wa batho mo bophelong? Fahlela ka mabaka A MABEDI. (3)

LE

SETSOPOLWA SA F**BABINATAU – Ba gaMaleka**

1 Ke Bahunoto bao ba tšwago Phakakang,
 2 Ga boKanyane 'a Gobetse,
 3 Batho bao re tšwago Phakakang
 4 Ga re nene, re moloko mong,
 5 Re hlwele re ena Rakanyane Swikeng.
 6 Ke bana ba Mmankale Madimetša,
 7 Ba meriri mebegakebolwe, ka bolwa ke ya dingakeng.
 8 Ke bana ba Mogokolodi
 9 A nakana, seripahlogo se sepela
 10 Gwa šala sebelebele.
 11 Ke ba Maleka' lehwiti la gare ga Tšhemo
 12 Ba segamelo sa mafoka,
 13 Moo ba rego pula e nele bošego,
 14 Ra tsoga re kgotsa dinoka go falala.
 15 Ka bana ba mohlwa mmolayatšhemo,
 16 Bengtšhemo ba lla.
 17 Ke baTshwaane 'a Mpuru,
 18 Ka dira a epa segwere le mongtseka.
 19 Ke Mapono a Mzilikazi 'a Matšhoba,
 20 A rego ka mo tia Moswatsi ka mo tia.
 21 Ke bana ba Moruthane 'o mogolo,
 22 Selepe sa Mafolo 'a Kanyane,
 23 Ba rego ke bomang bale ba lego mola,
 24 Ba re ke lekoko la Moruthane.
 25 Ba re selepe se wele molapong,
 26 Ba re se letšwa ke mang?
 27 Ba re se letšwa ke Moruthwane.
 28 O rema mere, o tla be a rema
 29 Le mekabi ya bokgoši,
 30 E lego lebokatsie le mašemong ao e sego a bolona.
 31 Ke ba Mmadingwe tša Rapudi,
 32 Ba Phuti seenamokokotlo,
 33 Bengbutši ba ena sebelebele,
 34 Ka Moribeng wa Hunoto, ...

[Letl. 131–132]

- 11.8 Na moeno wa ba gaMaleka ke ofe? (1)
- 11.9 Laetša mmolelwana wo o bolelago gore 'ga se ba bantši'. (1)
- 11.10 Hlatholla gore seterotumišo se ke sa mohuta mang o be o hlaloše morero wa sona. Efa ntlha E TEE. (2)
- 11.11 Hlaloša setlogo sa Babinatau ba gaMaleka o lebeletše methalotheto ya 19 le 20? (1)

- 11.12 Ka ntlha E TEE efa phapano yeo seretumišo sa bogologolo le seretumišo sa sebjalebale di ka lemogwago ka yona. (1)
- 11.13 Ahlaahla ka fao seretotumišo sa setšo se rungwago ka gona. Efa dintlha TŠE PEDI. (2)
- 11.14 Na o bona go le bohlokwa gore motho a latišiše leloko la gabo? Šitlela karabo ya gago ka dintlha TŠE PEDI. (2)

[25]**PALOMOKA YA KAROLO B: 25**

KAROLO YA C: PAPADI/TERAMA

Araba potšišo YE TELELE goba YA DITSOPOLWA. Ge o kgethile ditsopolwa KAROLONG YA B gona araba ye telele KAROLONG ye. Ge o kgethile ye telele KAROLONG YA B gona kgetha ya ditsopolwa mo go KAROLO ye. Botelele bja karabo ye telele e be mantšu a go se fete a 400–450.

POTŠIŠO YA 12: POTŠIŠO YE TELELE**O IPHIHLETŠENG? – L Maphoso**

Ngwala tsinkelo ye e kgodišago ya tikologo ya papadi ye.

Teori:	5
Dintlha:	10
Polelo:	5
Sebopego:	5
	[25]

POTŠIŠO YA 13: POTŠIŠO YA SETSOPOLWA**O IPHIHLETŠENG? – L Maphoso**

Bala ditsopolwa tše ka kelohloko gore o tle o kgone go araba dipotšišo tša go di latela.

SETSOPOLWA SA G

MALEWE:	Monna Mahunela, o ra gore dikgomo tše tša gago ga o tšhoge gore ba tla go lobiša?	
MAHUNELA:	Ke lobišwa ke bomang, Malewe?	
MALEWE:	Bomaselekane. Ke ra mahodu a leruo.	
MAHUNELA:	Ba ka bona sepoko. E! (<i>Go tloga segodišantšung</i>) Hleng eka motho yo a tšwelelago kua mmileng ke morwedi wa ka, Rebone?	5
MALEWE:	Ee, ke yena. Gape mola ke re o tloga o belege lekgarebe le bohlale.	
MAHUNELA:	Bjale ga ba nyalwe, Malewe. Nna ke ile ke mo nyakela lesogana, eupša a re bona matšatši a ba ikgethela bao ba ba ratago.	
MALEWE:	Ee, bafsa ba matšatši a ba a ikgethela.	10
REBONE:	(<i>O a goroga</i>) Tameng, Tate. Ke ra le wena Mna Malewe.	
MALEWE:	Agee, morwedi. Na o swereng ka moo letsogong nke ke dikoloto tše tša lena?	
REBONE:	Aowa, Tate. Ke swere dipoelo tša ka tša marematlou.	
MALEWE:	O sepetše bjang?	15
REBONE:	Ke tšweletše ka mo go sa belaetšego. Bona, Tate ...! (<i>O mo laetša kuranta</i>)	
MALEWE:	Ke go boditše, Mahunela, ka re yo morwedi o tlo fihla kgole kudu ka yena.	
MAHUNELA:	O šomile kudu, ngwanaka. Le nna ke tla napa ka ikhutša go lefela ditšhelete tše tša lena le rego ke tša thuto. O tla napa wa ya go nyaka mošomo.	20
REBONE:	Aowa, Tate. Gape ka marematlou nka se humane mošomo wo mokaone.	
MAHUNELA:	(<i>Ka tlabego</i>) Ao! Na wo mokaone o humanwa ka eng?	25

REBONE:	Ke swanetše go tšwela pele ka dithuto, ke ye go ithutela tša dijo. Ke moo ke tlogo humana mošomo wo mokaone.	
MAHUNELA:	(<i>Ka bogale</i>) Bjale go tšwetša tšona dithuto tšeo tša gago pele, ga go nyake tšhelete?	
REBONE:	Go a e nyaka.	30
MAHUNELA:	(<i>Ka tthonamo</i>) Rebone! Nna ga ke na tšhelete. (Mminorathwana)	[Letl. 19]

- 13.1 Laetša nako le lefelo tša ditiragalo tša temana ye. (2)
- 13.2 Tsopola polelo ya Mahunela yeo e utollago gore ke motho yo bogale wa go itshepa. (1)
- 13.3 Bolela gore mminorathwana ke eng o be o fe le mohola O TEE wa wona. (2)
- 13.4 Ke ponelopele efe yeo o bago le yona bokamosong bja morwedi wa Mahunela, e lego Rebone, o lebeletše semelo sa tatagwe? Efa dintlha TŠE THARO. (3)
- 13.5 Hlatholla ka moo dipolelo tša Mahunela di huetšago sethagodi papading ye ka gona. (2)
- 13.6 Go ya ka tsebo ya gago ya papadi ye, o bona kgotlelelo go bana ba go etša boRebone ba feletša ba atlegile mo bophelong? Fahlela maemo a gago ka dintlha TŠE THARO. (3)

LE

SETSOPOLWA SA H

BENJAMENE:	(<i>Ka mereba</i>) Nna ga ke nyake go bolela selo le yena, Seresanta Majola.	
REBONE:	Le nna ga ke bone bohlokwa.	
PHASWANA:	Aowa, ba ga Mahunela! Le no mo fa tsebe fela. Mohlomongwe le rena re ka thušega dinyakišišong tša ditaba tše tša bolena.	5
BENJAMENE:	O reng? Bolela re kwe, moitshwarahlephi tena! O a ntšhišimiša, o a tseba!	
SARINKI:	(<i>Ka pelobohloko</i>) Benjamene le wena Rebone, ke rata go le kgopela tshwarelo ye e menaganego.	
REBONE:	Tshwarelo ya eng o dirile ka boomo?	10
SARINKI:	Taba ye e a ntša. Ke nna ke šašarakantšhitšego bophelo bja lena. Ke bile le megabaru ya go rata tšhelete ka kwana le tatagolena.	
BENJAMENE:	Ke gore ke nnete ngwana yo wa gago ke wa tate?	
SARINKI:	Aowa, Benjamene! Ngwana yena ke wa gago. Ke ratane le Mahunela gore ke kgone go mo hunolla bongame bjola bja gagwe ka gore ke nna ke nnoši ke bego ke mo kgona.	15
REBONE:	Yeo e be e sa go ame ka selo le gatee.	
SARINKI:	E be e nkama. Ke be ke dirišwa ke lerato la ka go Rebone.	
REBONE:	(<i>O a mo latola</i>) Nna o ntlogele! Ke go hloile kudu, Sarinki.	
SARINKI:	Ke nna Mahunela a bego a kgona go mpha tšhelete. Ka tšhelete yeo ke be ke kgona go thuša Rebone ka ge Mahunela a be a mpoeditše gore a ka se tsoge a mo išitše sekolong.	20
REBONE:	O be o nthuša ka eng?	

SARINKI:	Ka go go lefela dithutong tša gago.	
REBONE:	A! Sarinki, o ra gore ke wena o ... (<i>O kgangwa ke makalo</i>) Ke wena o ...	25
SARINKI:	Go no ba bjalo, Rebone, mothuši wa gago ke nna. Ke nna ke go lefetšego sekolofisi, ka go fa tšhelete ya go go iša sekolong yeo Mahunela a e tšerego eupša ka mo tšeela yona gape ka go lefela <i>part-time</i> .	30
		[Letl. 112]

- 13.7 Ke mohuta ofe wa thulano wo o tšwelelago setsopolweng se? (1)
- 13.8 Tsopola ditšhupasefala TŠE PEDI tša go laetša maikutlo. (2)
- 13.9 Ka dintlha TŠE PEDI akaretša morero wo o tšweletšwago ke ditiragalo tša setsopolwa. (2)
- 13.10 Ka dintlha TŠE THARO efa mohola wa polelonoši ya dipapadi tša radio. (3)
- 13.11 Go ya ka mo o tsebago ditiragalo tša papadi ye, o bona mafelelo a yona a tšweletša thekniki ya kgegeophetogo? Fahlela ka ntlha E TEE. (2)
- 13.12 Re alele maikutlo a gago mabapi le bophelo bja Rebone. Šitlela karabo ya gago ka lebaka. (2)

[25]

POTŠIŠO YA 14: POTŠIŠO YE TELELE**NAGA GA DI ETELANE – MS Serudu**

Sekaseka ka botlalo tikologo ya tiragatšo ye. Etšwa tema.

Teori:	5
Dintlha:	10
Polelo:	5
Sebopego:	5
	[25]

POTŠIŠO YA 15: POTŠIŠO YA SETSOPOLWA**NAGA GA DI ETELANE – MS Serudu****SETSOPOLWA SA I**

(Ke bošego Hunadi le Mphaka ba bonala ba le ka malaong go lla lehlaka la nko. Mphaka o bonala a bilokana a bitšwa ke lentšu la mosadi.)

LENTŠU:	Mphaka! Mphaka! Se ithobatše hlwaya tsebe!	
MPHAKA:	<i>(O a lora o a bilokana o a goragora mola Hunadi yena a ile ka boroko)</i> Hmmm!	5
LENTŠU:	Ke a go botša ge o ka se tliše bana bao gae ka ba bona pele ke ikela go bomakgolokhukhu o ka se lokelwe ke selo!	
MPHAKA:	<i>(O a goelela)</i> ljo! Hunadi! <i>(O a robala)</i>	
LENTŠU:	O tla yebela le lefase ka moka ba go tliša. O se lebale mantšu ao a ka.	
MPHAKA:	<i>(O a phaphama o gotetša lebone)</i> Hmm, ka lahlega ruri. Hunadi, Hunadi! <i>(O a mošišinya)</i>	10
HUNADI:	<i>(O a phaphama)</i> Ke eng? O reng o tšhumile lebone?	
MPHAKA:	O reng o ntesa ke goelela ka tsela ye?	
HUNADI:	O goelela eng?	
MPHAKA:	Ke lorile toro ye e tšhošago.	15
HUNADI:	<i>(O sa swerwe ke boroko)</i> Ke e bjang yeo e tšhošago?	
MPHAKA:	Ga ke sa tseba gabotse gore e reng.	
HUNADI:	Wa be wa tšwa dikudumela bjalo nke o be o nametšwe ke baloi. A re robale o tla tsoga o mpotša gosasa.	
MPHAKA:	<i>(O khurumetša ka dikobo a kgokgona)</i> Ai! Ka tla ka bona dilo.	20
HUNADI:	Tlogela go balabala. Toro ke toro. Ke meriti ya bošego. Robala mogatšaka, o ikhutše.	
MPHAKA:	<i>(O a ikhurumolla mme o tima lebone, lentšu lela le kwala gape ge ba seno robala)</i>	
LENTŠU:	Mphaka! Mphaka! Ke re ge o ka se ke wa tliša bana bao gae pele ke ikela boyabatho o ka se lokelwe ke selo.	25
MPHAKA:	<i>(O a hlobaela)</i>	
LENTŠU:	Ditšhaba di tla bapala ka wena wa ba wa diketo. O kwele!	

[Letl.19–20]

- 15.1 Laetša nako le lefelo tša ditiragalo tša setsopolwa se. (2)
- 15.2 Tsopola polelo ya mongwadi ye e ganetšanago le seema sa monna ke nku o llela teng go šeditšwe Mphaka. (1)
- 15.3 Bapetša semelo sa Mphaka le Lentšu o lebeletše setsopolwa se. (2)
- 15.4 Ke ponelopele efe yeo o bago le yona mabapi le bokamoso bja lapa la Mphaka ge lehutšo la mmagoMphaka le ka se phethagatšwe? Efa dintlha TŠE THARO. (3)

- 15.5 Hlatholla ka moo dipolelo tša mmagoMphaka torong di huetšago sehloa sa papadi ye. Efa dintlha TŠE PEDI. (2)
- 15.6 Na o bona poledišano e le bohlokwa dingwalong tša tiragatšo ya sefala? Thekga karabo ya gago ka dintlha TŠE THARO. (3)

LE

SETSOPOLWA SA J

KALA:	O šupa gore ke setlatla?	
MBARI:	Ge nkabe o nagana nkabe o šetše o lemogile gore se se wetšeng naga ye ke se segolo. Go weša mmušo ga se papadi. Bana ba rena re ba direla bokamoso bjo bobjang?	
KALA:	Ke go re o ema le Rakgwakgwa ge a hloriša setšhaba a gana dikeletšo tša sona? O moferekanyi, Mbari!	5
MBARI:	(O <i>befetšwe</i>) O itote mošaa! O se ke wa tšewa ke kiti. Ga go setšhaba se se ka phelago ka go tšholla madi a bana ba sona. Se tla hwa lehu. Diphapano di a dulelwa tša rarollwa. Re tla feletša kae ka go fagola baetapele ba rena moo re bonago ba foša?	10
KALA:	Kgoši ke kgoši ka setšhaba.	
MBARI:	O boletše senna bjale. Ge kgoši e sa hlankela setšhaba e tlošwa setulong ga e bolawe.	
KALA:	Ge e ganelela?	
MBARI:	Setšhaba se tla gana go e hlankela. Segolothata ke kwano. Šako la hloka thobela ke mojana.	15
KALA:	A re di tlogele, o tla be wa mpolediša kudu. Ke a bona Rakgwakgwa o be a go swaiša.	
MBARI:	Se nkgafele.	
KALA:	O reng o lla ge a tlošitšwe setulong?	20
MBARI:	Ga ke llele ge a tlošitšwe setulong ke llela ditshenyagalelo tše di hlotšweng ke setšhaba. Segopotšo sela re mo agetšeng sona maloba le se phaphile ka dihamola. Re lebile kae ge o bona wena?	
KALA:	Aretse!	
MBARI:	Ge o re aretse o re go tsebe mang?	25
KALA:	Go tla tseba lena ditsebi. Fetša galase yeo re tloge.	
MBARI:	(O <i>feleletša galase ya bjala</i>) O mpaletše lehono. O fo ela le noka. Ngwana o kaone. A re tloge. (Ba a tšwa Kala o tšama a gapa dipudi)	

[Letl. 53–54]

- 15.7 Bontšha mohuta wa thulano wo o tšwelelago setsopolweng se. (1)
- 15.8 Tsopola ditšhupasefala TŠE PEDI tša go laetša tiragalo. (2)
- 15.9 Ka dintlha TŠE PEDI akaretša morero wo o tšweletšwago ke ditiragalo tša setsopolwa. (2)
- 15.10 Ka dintlha TŠE THARO efa mohola wa polelonoši ya papadi ya sefala. (3)
- 15.11 Go ya ka mo o tsebago ditiragalo tša papadi ye, o bona mafelelo a yona a tšweletša thekniki ya kgegeophetogo? Fahlela ka ntlha E TEE. (2)
- 15.12 Na maikutlo a gago ke afe mabapi le matagwa? Šitlela karabo ya gago ka lebaka. (2)

[25]

POTŠIŠO YA 16: POTŠIŠO YE TELELE**LEHUFA – P Mothupi**

Sekaseka tikologo ya papadi ye.

Teori:	5
Dintlha:	10
Polelo:	5
Sebopego:	5
	[25]

POTŠIŠO YA 17: POTŠIŠO YA SETSOPOLWA**LEHUFA – P Mothupi****SETSOPOLWA SA K**

(Mantšiboa a mabotse. Ge seširo se bulego re bona Ntshepe a dutše tafoleng a bala kuranta. Ntlogeleng o tšwa ka phapošing ya go robala a swere paki ka letsogo.)

NTSHEPE:	(O bala kuranta)	
NTLOGELENG:	(O tšwa ka phapošing ya bona a swere paki ka letsogo)	
	Hee, wena Ntshepe! Ke dinomoro tša mang tše?	5
NTSHEPE:	(O tsoša hlogo) O ra dinomoro dife bjale, mogatšaka?	
NTLOGELENG:	(Ka bogale) Ke bolela ka tše o di fihlilego ka mo morabeng wa paki!	
NTSHEPE:	(Ka go iketla) Nke o di tliše mo ke di bone.	
NTLOGELENG:	O di bona ge direng? A ke re o a di tseba?	
NTSHEPE:	(O homola sebakanyana a beile monwana molomong)	10
NTLOGELENG:	Bjale o homoletše eng? A o sa nagana go tlo mpotša maaka?	
NTSHEPE:	Aowa, mogatšaka, dinomoro tše o bolelago ka tšona ke tša Lerato. O nneile tšona mesong ge ...	
NTLOGELENG:	(O mo tseba ganong ka bogale) Ga o na dihlong, monna tena! Kgane ebile o a di tseba gore ke tša mang?	15
NTSHEPE:	Ke sa di tsebe ke itšeng mola di neilwe nna?	
NTLOGELENG:	Ke kgale ke go bona gore o na le mathaitshai, Ntshepe. E sa le gore re tle mo Motetema ga o sa swarega.	
NTSHEPE:	Aowa, mmagwe, dinomoro tše o ke tša Lerato yo ke ilego ka mo ruta kua Diepkloof.	20
NTLOGELENG:	Bjale ge o ile wa mo ruta, o go neelang dinomoro tša mogala?	
NTSHEPE:	Mogatšaka, Lerato o šoma lebenkeleng la diphahlo kua Groblersdal. O nneile dinomoro tše gore ke fele ke mo leletša ge ke ...	
NTLOGELENG:	Tlogela kua! O re o dira mang setlaela sa gago?	

[Letl. 4]

- 17.1 Laetša nako le lefelo tša ditiragalo tša setsopolweng se. (2)
- 17.2 Tsopola polelo ya Ntlogeleng yeo e utolloga gore o bogale. (1)
- 17.3 Bapetša semelo sa Ntlogeleng le Ntshepe o lebeletše setsopolwa se. (2)
- 17.4 Ke ponelopele efe yeo o bago le yona mabapi le bokamoso bja lenyalo la Ntshepe le Ntlogeleng? Efa dintlha TŠE THARO. (3)

- 17.5 Hlatholla ka moo diteng tša setsopolwa se di amanago le phekgogo ya papadi ye ka gona. Efa ntlha E TEE. (2)
- 17.6 Na o bona poledišano e le bohlokwa dingwalong tša tiragatšo ya sefala? Thekga karabo ya gago ka dintlha TŠE THARO. (3)

LE**SETSOPOLWA SA L**

LERATO:	(<i>O a tšhoga ebile o bula mahlo</i>) Kgane ke ...	
RADITHEKISI:	(<i>O mo tswalela molomo ka seatla ebile o a sebaseba</i>) A re sepele gonabjale.	
LERATO:	(<i>O tšhogile ebile o maketše</i>) Aowa, mogatšaka, batho ba tlo ...	
RADITHEKISI:	Ge o sa nyake gore ke tsoše kutuku ka mo kerekengeng ya lena a re sepele. A re sepele ba sa rapela.	5
LERATO:	(<i>O a ineela o tšwa le yena</i>) A re sepele ge.	
RADITHEKISI:	(<i>Ge ba fihla sefatanageng</i>) Tsena ka pela re sepele.	
LERATO:	(<i>O a tsena ba a sepela</i>) Mogatšaka, o reng o ntatelela ka mo kerekeng?	10
RADITHEKISI:	(<i>Ka bogale</i>) Hee, wena moitshwarahlephi tena! Tlogela go mpobolela ka tsebeng. Ke tlo ba ka go tswalela molongwana wo ka ntahle. Le gona ga ke na taba le kerekana ye ya lena.	
LERATO:	Batho ba tlo reng ge ba bula mahlo ba hwetša ke se gona?	
RADITHEKISI:	Ba tlo re ga o gona, kgane? Gona go reng batho bao ba gago ba sa makalele go tšama o hlobolela banna ba ka moka?	15
LERATO:	(<i>Ka pelo ya go kwa bohloko</i>) Eupša ga go botse gore o ntatelele ke le kerekeng. A ga o bone gore o intšha seriti?	
RADITHEKISI:	(<i>O emiša sefatanaga kgauswi le lebenkele</i>) Tlogela go nteletša kotikoti ka ditsebeng. Šala mo sefatanageng ke a boa. (<i>O a fologa o tsena ka lebenkeleng o boa a swere setena sa sešepa</i>)	20
LERATO:	(<i>O maketše</i>) Ao, mogatšaka, o reng o reka sešepa sa dibjana? A ga se wa bona sešepa se ke tlilego le sona maabane?	
RADITHEKISI:	Wena, mosadi, ke itše o se ntlhodie hle. (<i>O tsena ka sefatanageng ba a tloga</i>)	25

[Letl. 58–59]

- 17.7 Bontšha mohuta wa thulano wo o tšwelelago setsopolweng se. (1)
- 17.8 Tsopola ditšhupasefala TŠE PEDI tša go laetša maikutlo. (2)
- 17.9 Ka dintlha TŠE PEDI akaretša morero wo o tšweletšwago ke ditiragalo tša setsopolwa. (2)
- 17.10 Ka dintlha TŠE THARO efa mohola wa polelonoši ya dipapadi tša sefala. (3)
- 17.11 Go ya ka mo o tsebago ditiragalo tša papadi ye, o bona mafelelo a yona a tšweletša thekniki ya kgegeophetogo? Fahlela ka ntlha E TEE. (2)
- 17.12 Maikutlo a gago ke afe mabapi le batho ba go ba le lehufa? Šitlela karabo ya gago ka lebaka. (2)

[25]

PALOMOKA YA KAROLO YA C: 25
PALOMOKA YA TLHAHLOBO: 80